

I ngaro ia mo nga taumaha ki etahi whenua, i tona hokinga kua ngaro Aupana, ona matua me tona iwi. Ko te whenua katoa kua riro i tetahi tangata whai-moni, ko te iwi kainga kua ngaro rawa. Katahi katangihia e Kōrimete tona kainga, ka whakaara-aratia mai e ia nga tangata me o ratou whare me a ratau mara kua ururuatia; nga wahi i kanikani ai nga taitamariki, te whare i huihui ai nga tangata i nga ahiahi ki te korororero; te wahi i tu ai te whare-kura i whakaako ai te mahita; te wahi i tu ai te whare o te minita, ara tona papa. Ko nga tino korero a Kōrimete mo tona kai-whakaako me tona papa. Ko ana korero mo tona papa taku i whakamaori ai, ahakoa kahore i eke ki te tino ahuatanga o te reo Ingarihi, engaringari ko te aronga noa. He tika tonu e £40 ano te oranga o te papa o Kōrimete, na konei e kore e miharotia te rawa-koretanga o te tamaiti. Ko te "pae ra-uta" he kupu na toku iwi mo nga tangata e noho ana ki nga wahi ngahere, kahore nei i tata ki nga pa nunui.

#### TE KAI-KAUWHAU PAE RA-UTA.

I tua mai o te huru, i tiraha ai te mara ki te ra,  
 I ngawha noa ai nga puawai i te parae;  
 I reira, i te wahi i watea i te rakau,  
 Te turanga o te whare o te kai-kauwhau pae ra-uta.  
 He tangata ia i arohaina e te katoa,  
 He tino rangatira i tana wha tekau pauna i te tau;  
 Kihai i tata ki nga taone tona omanga tapu,  
 Kihai i whakawhiti, i whai ranei ki te whakawhiti, i tona pariha;  
 He tauhou ki te ngore, he kuware ki te rapu ingoa,  
 Kihai i nukunuku i tana i mohio ai he tika;  
 Ara ke atu hoki ta tona ngakau i mate nui ai;  
 Ko te hunga mate tana i hiki, te hiki i a ia ano.  
 I mohiotia tona whare e nga mangere tai-haere,  
 I riri ia ki to ratou mangere i rongoa ia i o ratou mate;  
 Ko te tangata pinono tana manuhiri,  
 I tatu nei nga pahau ki tona uma kaumatua.  
 Ko te tama maumau taonga, kua ngaro nei te whakahi,  
 I whakatata mai a kihai i tutea atu.  
 Ko te hoia kua mongamongatia i puritia kia noho,  
 Inaina nei ki te ahi, i tataki nei i te po roa;  
 I tangi nei mona mate me nga kino o te pakanga,  
 Whakakeko ana i tona pouturu i whati ai te hoa riri.  
 Ngahau ana te kai-kauwhau i ana manuhiri,  
 Wareware ake ia ki o ratou kino i o ratou mate;  
 Kahore ana titiro mo te tika mo te he,  
 Kua tangi ke tona ngakau i tona aroha kahore ano kia puta.

Tana whakamanamana ko te atawhai rawakore,  
 Ko ona he i tauhinga ki te tika;  
 Hihiko tonu ki tana mahi, ki te karanga ki a ia,  
 I mataara ia, i tangi, i inoi, i mamae, mo katoa;  
 Ano ko te manu e mirimiri ana  
 Ki tana pi kia rere raua whakaterangi,  
 Waihoki mirimiri ana ia akiaki ana kia hohoro,  
 Kia aru i a ia, ko ia ano hei arahi, ki nga ao marama.

I te whare-karakia whakaiti kau tona ahua,  
 Tapu ana tona tu ko ia ano hei tatai mo te whare,  
 Ko nga kupu i taka mai i ona ngutu ngoto tonu,